

„*Vita Accursii*” estratta dal „*De claris iurisconsultis di Tomaso Diplovataccio*” (1468—1541), Bologna 1963, s. 14 (81—95).

W związku ze zjazdem historyków prawa w Bolonii w październiku 1963, poświęconym siedemsetleciu śmierci Accursiusa, wydano drukiem fragment dzieła prawnika XVI-go wieku, Tomasza Diplovataccio, zawierający biografię Accursiusa. Nazwana tak skromnie przez Diplovataccio, jest ona właściwie czymś więcej niż życiorysem, ponieważ przekazuje szereg ocen i opinii o Accursiusie dokonywanych przez komentatorów, a nawet rzuca światło na ich stosunek do Glossy w ogóle (s. 91, 92 i in.).

Broszura ta, bardzo użyteczna dla uczestników zjazdu, stanowi fragment mającej się wkrótce ukazać w osobnym tomie „*Studia Gratiana*” większej edycji, mianowicie jest to fragment krytycznego wydania całego dzieła Diplovataccio. Opracował je obecnie Giuseppe Rabotti w oparciu o materiały pozostawione przez H. Kantorowicza. Wydawnictwu patronuje wybitny mediewista, Giuseppe Forchelli.

Dzieło Diplovataccio — choć znane wielu historykom prawa i nieraz przez nich eksploatowane jako wartościowe źródło do historii *ius commune* (por. prace F. Calasso i in.) — nie doczekało się dotąd — jako całość — krytycznego wydania (fragmenty były publikowane w XIX w., a ostatnio przez Fr. Schulza w 1919 r.). Wydanie przygotowane przez redakcję „*Studia Gratiana*” zapowiada się więc ciekawie, zwłaszcza że będzie podsumowaniem pracy kilku wybitnych specjalistów. Przekonuje o tym zresztą już próbka, jaką otrzymali uczestnicy kongresu w Bolonii.

IRENA MALINOWSKA (Kraków)

Paolo Colliva, *Documenti per la biografia di Accursio*, Bologna 1963, ss. XXIII, 54.

Książka niniejsza jest właściwie wydaniem „źródeł do biografii” Accursiusa, w swej większości już uprzednio publikowanych. Niemniej zebranie tych źródeł w jedną całość stanowi pożyteczną nowość dla mediewistyki. Ponadto wydawnictwo zawiera także dokumenty ogłoszone drukiem po raz pierwszy, a to: pismo procesowe w sprawie między komuną Poggio al Vento a jej zwierzchnikiem lennym, opatem z Passignano (dokument n. V, s. 12 i nast.) z 1258 r., oraz dokument dotyczący pogrzebu Accursiusa (*libellus funerum*) z 1291 r. (dokument n. XVIII/, s. 43).

Całość wydawnictwa składa się z obszernego wstępu autora, w którym znajdujemy jego nowe ustalenia na temat daty śmierci wielkiego glossatora, oraz tzw. *Chartularium Accursianum*, tj. z części właściwej. Tu umieszczono w porządku chronologicznym różne dokumenty z lat 1230—1306 dotyczące życia i śmierci Accursiusa, jego działalności publicznej, jego majątku, kilku jego opinii prawnych (*consilia*), oraz fragmenty autobiograficzne z jego *Glossa Ordinaria*. Wydanie tych tekstów przygotowano z drobiazgową sumiennością; nawet reedycje oparte na godnych zaufania edycjach poprzednich zostały tu starannie skonfrontowane z tekstami oryginalnymi. Piękna szata graficzna, szczególnie zaś interesujące ilustracje (fotokopie rękopisów Glossy i in.) podnoszą jeszcze walory tego wydawnictwa.

IRENA MALINOWSKA (Kraków)